

JORDI NOPCA
BARCELONA

Quins paradisos amaga la droga?

Días Contados publica una nova traducció d'«Els paradisos artificials» de Baudelaire, a càrrec d'Andreu Subirats

L'obra poètica de Charles Baudelaire, recollida a *Les flors del mal*, "obre una escletxa obligada i inevitable en la nova acceptió del terme *modernitat*" partint, de vegades, "d'esquemes formals clàssics i dels últims rebrots del romanticisme", explica el poeta Andreu Subirats al pròleg d'un dels assajos més importants de l'autor francès, *Els paradisos artificials*, que acaba de traduir al català després de les versions de Vicent Alonso i Anna Montero (1985) i Carles Castellanos (1990). Subirats, poeta i professor, condensa l'originalitat de l'obra baudelaireana en tres característiques: "la figura del dandi", que l'autor "s'encarregà de representar i de passejar amb altivesa i menyspreu pels bulevards parisencs"; "la seva opció vital, a contracorrent i provocadora, enfrontada a les classes benestants i burgeses", i l'afany de viure el moment contemporani com «allò que havia de succeir» o «allò insòlit», recordant dues expressions de Félix de Azúa que van fer fortuna.

L'obra de Baudelaire s'associa al neguit urbà, a l'enamorament fugaç, a l'atac contra les convencions socials i a l'exploració dels límits, ja sigui a través de viatges físics ("sumir-nos al fons del precipici, Infern o Cel, ¿què importa? / al fons de l'Insabut per trobar-hi alguna novetat") com estimulats pel consum de substàncies perilloses.

Benestar, alegries i ressaques

"Ni depravat immoral ni apologista del porro, el que cercava Baudelaire era un testimoni de primera mà per establir una sèrie de correspondències i analogies entre l'acte creatiu i l'alteració, sota l'efecte de les drogues, de la percepció de les experiències humanes per tal d'experimentar, en un temps finit i mortal, les ambicions atàviques de l'home esdevingut déu, i dimoni", escriu Subirats. A la primera part de l'assaig *Opi i haixix* (1860), Baudelaire recorda un dels pensaments de Pascal: prenent droga, l'home "ha volgut fer d'àngel i ha esdevingut una bèstia". Buscant la divinitat, ha acabat enfonsant-se en un pantà ple de dimonis. Baudelaire no defuig exposar les temibles ressaques que les dues substàncies provoquen en l'organisme: de l'haixix en remarca la variabilitat ("ara serà una alegria immoderada i irresistible, ara una sensació de benestar i de plenitud, i

La fotografia que Étienne Carjat va fer a Baudelaire el 1862, quan tenia 41 anys, va fixar la imatge inclement i turbulenta del poeta. WIKIPEDIA

d'altres vegades un son equívoc i travessat de somnis"); compara l'opi amb el vi, i el primer guanya la partida: "El vi torba les facultats mentals, mentre que l'opi hi introdueix l'ordre suprem i l'harmonia, el vi priva l'home del govern sobre si mateix, i l'opi fa més hàbil i tranquil aquest govern".

L'autor coneixia les bondats opiàcies, perquè n'havia començat a prendre com a mínim des del 1847, amb 26 anys, "per tal de mitigar els dolors estomacals derivats de la sífilis que patia segurament des d'alguns anys abans", re-

corda Subirats. A *Del vi i de l'haixix comparats com a mitjà de multiplicació de la individualitat* (1851), tercera part d'*Els paradisos artificials*, Baudelaire ja exposava les seves consideracions sobre el vi, capaç de "canviar el talp en àguila". Si la resaca de l'alcohol se supera en poques hores, no es pot dir el mateix dels efectes secundaris de l'opi. Els dolors, les visions i l'abaltiment queden reflectits en la cita d'un parell de versos de Shelley: "Era com si un gran pintor hagués mullat / el seu pinzell en la negror del terratrèmol i de l'eclipsi".